

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe za vojvodino kranjsko.

Ureja Gustav Pirc, družbeni ravnatelj.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 4 K, za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 2 K na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na vsi strani 60 K, na $\frac{1}{2}$ strani 40 K, na $\frac{1}{3}$ strani 20 K, na $\frac{1}{4}$ strani 10 K in na $\frac{1}{16}$ strani 6 K. Pri večjih naročilih rabat. Družabnikom 20 % popusta.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3.

Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 13. V Ljubljani, 15. julija 1907. Leto XXIV.

Obseg: Vzrok slabih sadnih letin in sredstva, kako bi bilo temu odpomoči. — Trtna bledica, njeni vzroki in sredstva proti njej. — Poučilo, kako je vinogradnikom ravnati s trtami, ki so bile po toči poškodovane. — Kmetijske raznoterosti s podobami. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Družb. vesti. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Vzrok slabih sadnih letin in sredstva, kako bi bilo temu odpomoči.

Že tri, odnosno štiri leta sem so sadna drevesa ne samo po Kranjskem, marveč tudi po drugih sosednih deželah, slabo obrodila in le tu pa tam v posebno ugodnih legah so nekaj sadu nastavila ter tudi do jeseni obdržala.

Vzroki, da so sadne letine vedno slabše, so pač raznovrstni in je težko navesti za vsak kraj glavni vzrok. Zato je pa treba stvar nekoliko bolj splošno razmotrivati in se pri tem sodba ne sme ozirati, oziroma omejiti le na gotove kraje.

Velik vpliv v tem oziru ima podnebje, za tem pa pridejo raznovrstne bolezni, ki so se pričele v zadnjih letih čudovito širiti, in končno hodijo tudi zemeljske razmere v poštev.

Kdor natančno opazuje, mora priznati, da so se vremenske razmere v zadnjih 20 letih povsod predru-gačile. So n. pr. kraji, koder je le redkokdaj toča bila in spomladanska megla nastopala in koder ni bilo močnih deževij itd., dočim se danes v teh krajih pojavlja uima za nimo. Tega je pač krivo kruto uničevanje lepih gozdov v visokih gorah, toda glasom vremenoslovskih poročil nastajajo in se pojavljajo na severnem rtu nepričakovane zračne spremembe, ki potem mnogo vplivajo tudi na naše podnebje.

Proti takim vesoljnim pojavom se ne da seveda nič ukreniti, zato pa se morajo izbrati druga pota, ki vendarle kolikortoliko pomagajo do zaželenega cilja.

Proti nekterim vremenskim vplivom, ki zabranjujejo ali zmanjšujejo letino (n. pr. megla, oster spomladanski zrak, deževje ali suša), si moremo stališče zboljšati

edino le z vpeljavo takih sadnih vrst, ki so zlasti v cvetju jako trpežne, odnosno ki cveto v takem času, ko se ni bati gori omenjenih uim; kajti sčasoma postane kakor vse druge rastline, ki se iz dobička goje in vsled tega prav skrbno obdelujejo, tudi sadno drevje precej mehkužno in zato tudi proti vsemu bolj občutljivo.

Ko bi se sadno drevje na stalnem mestu iz semena vzgajalo in na istem mestu, kjer ga mislimo sploh saditi, precepilo, bi drevesa gotovo bolje rasla, več in enako-merneje rodila ter bi bila tudi trpežnejša kakor iz tujih drevesnic naročena, v čisto drugih zemljah, pod čisto drugimi podnebnimi razmerami vzgojena drevesa.

Kaj takega se seveda ne da splošno uvesti, in zato je večina sadjarjev navezana na kupovanje dreves iz raznih drevesnic, s čimer se pogostokrat razne bolezni prenašajo in drugod zaplojajo. Pač pa se mora vkoreniniti prepričanje, da je saditi drevje, če hočemo imeti od njega gotov dobiček, v dobro zemljo, v zanj sposobno lego ter ga pridno oskrbovati, kakor vsako drugo rastlino. Vsak mora priznati, da se nobena rastlina, niti smreke v gozdu, tako malomarno ne oskrbujejo, kakor ravno sadna drevesa. Izjeme delajo v tem le nekteri izšolani sadjarji, ki hočejo z lepim zgledom sosedom koristiti, ter tupatam nekteri boljši posestniki in vrtnarji, ki se hočejo z lepimi drevesi skazovati.

Da po možnosti zopet dosežemo vsaj deloma dobre sadne letine, je predvsem treba pravilnega, pravočasnega in skupnega boja v pokončevanje raznih listnih, cvetnih in sadnih mrčesov. Ti so ravno vzrok, da ni letošnje leto vkljub lepemu cvetenju skoraj nič sadja, kajti ravno ob cvetenju se je naselilo po cvetju in listju toliko razne golazni (cvetoder, pedic, gosenice glogovega

belina in razne uši), da se ni moglo razviti in oploditi ter je potem, ko je še suša pritiskala, kar odpadlo.

Proti tej golazni je treba jako krepko in z združenimi močmi nastopiti, ker drugače preti nevarnost, da postane nadaljno sajenje sadnega drevja popolnoma brezpomembno delo.

Poleg gorinavedenega nasveta, da naj se zbirajo pri saditvi dreves le vrste, ki se v dotičnem kraju že več let dobro sponšajo, in naj so le štiri ali samo dve vrsti, je treba drevju pridno gnojiti in čistiti krono, da se krepko in lepo razvija, kajti krepko rastoče drevo se vsem boleznim in tudi ušim bolj zoprstavlja in veliko ter lepega sadu napravlja.

Škodljivci se najlaže, najenostavneje in najceneje stem zatirajo, da se zemlja pred zimo okoli drevesa prekoplje, vsa debela do krone z apnenim beležem namažejo, po možnosti prej vsa stara lubad postrga, po zimi ali prav zgodaj spomladi vsi gosenični mešički odstranijo ter že februarja ali marca okoli debela privežejo z limom namazani ovitki, da na njih obtiči mrčes, ki na drevje leze. Ko bi se povsod tako ravnalo, bi se v malo letih pokazal očividni uspeh. Proti skrlupu ali fuzikladiju se moremo boriti le s škropljenjem z enako zmesjo, ki se rabi za škropljenje trt, t. j. galice in apna. Z žveplanjem se tudi pokonča mnogo sadnih škodljivcev.

Velike koristi so za časa cvetenja čebele, ker s svojim letanjem od cveta do cveta mnogo pripomorejo do gotove in hitrejše oploditve.

Končno bi še pripomnil, da bi bilo v prihodnje obrniti večjo pozornost na sajenje lepih debelih orehov in maronov (kostani), kajti to so drevesa, ki ima od njih posestnik, če jim prija zemlja in podnebje, odkar pričnejo roditi in dokler jih ne poseka, skoraj vsako leto gotov dohodek brez stroškov. In ko se ta drevesa dovolj postarajo, se še les prav drago proda, zlasti orehov, dočim je staro deblo drugih sadnih dreves, izvzemši češnjevega, komaj za kurjavo sposobno.

Fr. Gombač.

Trtna bledica, njeni vzroki in sredstva proti njej.

Pogosto se dogaja, da nam trte v vinogradu bledé in v rasti zaostajajo. Včasih so to le posamezne trte, včasih zopet del vinograda ali pa celo ves vinograd.

To bolezen imenujemo bledico ali s tujim imenom klorózo (chlorosis).

Ta bolezen ni glivična in zaraditega tudi ni nalezljiva, ampak je fiziologična, to se pravi, da tiči vzrok v nepravilnem delovanju nekterih trtnih ustrojov (organov), tako da trta vsled slabe reje boleha.

Če bledé trte le posamezno, tu pa tam, je lahko kriva kaka mehanična poškodba trte, zlasti pa trtnih korenin, bodisi da je bila trta pri okopavanju podsekana ali pa od miši (zlasti voluharja) oglodana.

Če trte splošno bledé v gotovem okolišu, so temu zopet lahko različni vzroki krivi.

Pri starih, domačih (necepljenih) trtah povzročá bledico navadno trtna uš, ki korenine objeda. Proti temu seveda ni drugega sredstva, kakor da se sadi ameriška trta, ki trtno uš prenaša.

Slično bledico povzročá pa tudi plesnoba na koreninah na stari in novi trti. Plesnobo korenin povzročá glivica pod imenom dematophora necatrix (beri: dematofóra nekátriks). Ta glivica prepredé trtne korenine s fino, pajčevini podobno mrežico svojih koreninic (mi-

celij ali podgobje), ki jemljejo trtnim koreninam živež, vsled česar korenine plesnijo in gnijejo.

Ker obe bolezni, trtna uš in plesnoba, enako in dostikrat tudi skupno delujeta, kajti druga je navadno posledica prve bolezni (trtne uši), se lahko na naslednji način prepričamo, s katero boleznijo imamo v svojem vinogradu opraviti.

Trtna uš povzročá na finih, lasnih trtnih koreninah debele, navadno zakrivljene oteklina (bunke), kjer s pomočjo povečevalnega stekla najdemo trtne ušice. Pozneje pride trtna uš na stare korenine, kjer povzročá rakovino in gnilobo. Te oteklina pozneje gnijejo in z njimi odgnije vsa fina korenina. Dematofóra pa prevleče s svojim podgobjem trtno korenino, ki pa ne oteče, ampak osivi in močno diši po plesnobi, pozneje pa tudi odgnije.

Ta bolezen se v vinograd lahko zatrosi na razne načine. Navadno se zaredi s kakim trhlím lesom, bodisi z uporabo pušljev, slamnatega gnoja, plev ali premalo gnilega mešanca pri gnojitvi, bodisi da smo pri rigolanju ostanke (štore, korenine) starih trt premalo ali površno iz zemlje pobirali. Na takih trohnečih tvarinah se bolezen razvije in preide potem tudi na zdrave korenine vmes rastočih trt.

Da torej bolezen ne zanesemo v vinograd, je treba rabiti — in to velja posebno za vinograde s težko, mokro zemljo — samo že popolnoma razkrojen gnoj ali mešanec, ki ga ne smemo pregloboko podkopavati.

Pri obrezovanju odpadlo rezje je najbolje n drobno razsekati in eno leto pred porabo podelati v mešanec.

Istotako se bolezen lahko zanese v vinograd, če rabime kole, ki so ostali pri napadenih trtah itd. Take kole moramo prej obžgati.

Če nam je pa bolezen že napadla del vinograda, se je treba takoj zavarovati proti nadaljnemu njenemu razširjanju.

Najprej se okuženi prostor osami. To se zgodi, če tako daleč okoli napadenega trsja, kakor daleč segajo sumljive trte, napravimo $\frac{1}{2}$ do $\frac{3}{4}$ m globok in do 1 m širok jurek, ki iz njega zemljo mečemo na okuženi prostor, tako da stoje vse sumljive trte v dotičnem kolobarju. Potem je trte kolikor le mogoče z vsemi koreninami izkopati in sežgati.

Zemljišče mora ostati vsaj 2—3 leta neobsajeno, pač pa obdelano (okopano).

Če je svet moker, je treba vodo odpeljati in zemljo dobro rahljati, da glivica vsled suše in nezadostne hrane pogine.

Priporočá se pa še bolj, okuženi prostor takoj zrigolati in pri tem zemljo s 3 % raztopino bakrenega vitriola (modre galice) škropiti, ali pa z žveplanim ogljikom razkužiti.

Navadno nove trte sadimo šele po preteku 2—3 let. Pri tem je priporočljivo, zemljo okoli korenin novih trt poškopiti s 3 % raztopino modre galice.

Včasih se tudi lahko zgodi, da trte le začasno bledé. To se zgodi posebno vsled dolgo trajajočega, mrzlega in deževnega vremena, ki trtam ni prikladno, tako da njih ustroji ne morejo pravilno delovati. Kakor hitro nastane gorko in suho vreme, trte zopet ozelene. Nekatere vrste, n. pr. laški rizling, zeleni veltlinec i. dr., so temu posebno podvržene, posebno v težki zemlji.

Težka, mokrotna zemlja je pa že samasebi dostikrat vzrok bledici, posebno če v njo sadimo trte, ki so sploh bledici bolj podvržene in celo na podlogi, ki težke zemlje ne prenaša (n. pr. riparija). V taki zemlji gledamo že pri rigolanju na to, da preobilno vlago s pomočjo jarkov (drenaže) odpeljemo in svet osušimo.

Poleg tega pa sadimo v tako zemljo trte, ki prenašajo bolj mokrotno zemljo, n. pr. solonis in njene križanke.

Pravi bledici je pa najbolj pogostoma vzrok pomanjkanje živeža (redilnih snovi), zlasti kalija, in preobilna množina apna v zemlji.

Prava bledica je nevarna bolezen in se spozna na naslednjem.

Že mlada, nežna trtna peresa bledijo. Najprej postanejo svetlozelena, pozneje zelenkastorumena, potem rumena in nazadnje že skoraj bela. Le okoli žilic se nahajajo v prvem razvoju bolezní še zelena mesta, in dokler ima list take zelene dele, se da trti s spodaj navedenimi pripomočki še pomagati.

Pozneje se list ob robu začne sušiti in zvijati (se sfrkuje). Mladike bolnih trt slabo rasto, njih členi postajajo vedno krajši in tanjši, mladike bledé in se končno začnejo od zgoraj dol sušiti. Zarod (grozdíčki) navadno slabo odcvete, jagode ne rasejo, ampak zakrne in odpadejo. Na ta način uniči bolezen kmalu vso trto.

Po večšakih je dokazano, da je povod bledici pomanjkanje zelenega barvila v listu, ki ga imenujemo klorofil.

Brez tega barvila ne more rastle živeti. S pomočjo klorofilovih zrnc (telesce) pretvarja namreč rastlina v svojih listih rudninske snovi, ki jih srka korenina v podobi zelo stajšanih raztopin iz zemlje, in ogljikovo kislino, ki jo list iz zraka vdihuje, v organsko (ustrojno) snov, predvsem v skrob in slične ustrojne spojine.

Te organske spojine, ki jih lahko primerjamo s prebavljeno hrano, so šele zmogljive, da redijo trto in njene razne organe, kakor mladike, korenine, grozdje, listje itd.

Iz tega razvidimo, da je klorofil (listno zelenilo) lista zelo važna snov vsake rastline.

Znano pa je, da se klorofil ne more razviti 1. brez svetlobe in 2. brez železa.

Ker prvi vzrok pri trti navadno odpade, lahko rečemo, da je pomanjkanje železa, oziroma železovih soli v trtnem soku vzrok bledici.

Novejše preiskave so sicer pokazale, da je za tvorbo klorofila treba le neznatnih množin železa in da se tudi v bledih trtah nahaja železo, da, celo več kakor v zdravih, ampak da je to železo spremenjeno v neko trti nedostopno obliko, ki jo večšaki imenujejo maskirano železo (najbrž spojine železa z beljakovinami), ki razvoja klorofila ne pospešuje.

Če se taki trti doda železo v porabni obliki, na primer v obliki zelene (železne) galice, ki je spojina železa z žvepleno kislino, trta takoj ali pa kmalu ozele in se normalno razvija.

Kakor je bilo že rečeno, je pa vzrok pravi bledici lahko tudi pomanjkanje kalija ali pa preveč apna v zemlji, oziroma v trtnem soku.

Iz zadnjega si lahko razlagamo, zakaj ravno v peščenih in zelo apnenih zemljah, kakor jih n. pr. nahajamo v občini Tržišče in Sv. Križ pri Kostanjevici na Dolenjskem, ali pa zopet v težkih, apnenih zemljah, ki se nahajajo n. pr. okoli Bele cerkve in Št. Jerneja, trte rade in močno bledé, posebno cepljenke na ripariji, ki o njej vemo, da mnogo apna ne prenaša.

V takih zemljah je seveda treba saditi drugo ameriško podlogo, posebno križanke, ki prenašajo več apna, pa tudi suho, oziroma mokrotno zemljo.

Kjer je pa pomanjkanje kalija vzrok bledici, tam bo gotovo edino sredstvo dobro gnojenje trt, posebno s kalijevo soljo. Sploh je dobro gnojenje izdatno sredstvo proti lahki bledici.

Slabi učinek apna na trto obstoji baje v tem, da apno nevtralizuje sok trtnih korenin. Znano je namreč, da tanke (lasne) koreninice, ki jemljejo živež iz zemlje, izcejajo iz sebe kisel sok, ki z njim razjedajo v vodi neraztopne rudninske snovi v zemlji, da jih potem lahko vsrkavajo. Apno pa, ki se z vsako kislino rado spaja, jim to delo najbrž otežuje, in vsled tega nastane nepravilno delovanje trtnih ustrojcev. Zakaj zelena galica tudi v tem slučaju pomaga, si večšaki razlagajo na ta način, da deluje pri porabi železne galice trti v korist in apnu nasprotno močna žveplena kislina, ki je v galici zastopana (spojena z železom).

Na ta način bi imela zelena galica dvojen učinek, in sicer vpliva kot železna sol naravnost na razvoj klorofila, in kot žveplenokisla spojina nevtralizuje preobilno apno v trtnem soku.

Kakor že rečeno, je toraj najbolj izdatno sredstvo proti trtni bledici železna ali zelena galica. Ker je to sredstvo ceno *, se z njim lahko leta in leta vzdržujejo bledici podvržene trte v dobri rasti in rodovitnosti brez velikih stroškov.

Galica se rabi na razne načine, med temi je najboljši način oni, ki ga priporoča Francoz Rassiguier (beri Rasigijé).

Ta način obstoji v tem, da se takoj po obrezovanju vse rezne plošče trt pomočijo, bolje rečeno napojé z močno raztopino galice (20 do 30 kg na 100 l vode). Najbolje je, če se to zgodi že jeseni, in sicer se takoj, kakor hitro listje odpade, trte na navadni način obrežejo in se povsodi, kjer se kaka rez napravi, rana močno napoji z gori navedeno raztopino.

To je treba vsako leto ponoviti. Kdor reže in namaka trto šele spomladi, nima tako dobrega uspeha, najbrž ker trta galice ne posrka tako globoko.

Na Francoskem, kjer imajo mnogo krajev z močno apneno zemljo, vzdržujejo na ta način že po dolgo vrsto let trte v moči in rodovitnosti. Tudi na Niževavstrij-kem se je to sredstvo jako dobro sponeslo.

Poleg Rasigijevega postopanja rabimo zeleno galico lahko na naslednje načine.

Jeseni, kadar vinograd gnojimo, raztresemo v jarke ali jame k vsaki trti $\frac{1}{4}$ do $\frac{1}{2}$ kg na drobno stolčene galice. To pride seveda nekoliko draže, ampak učinek se navadno pozna več let.

Če pa ne nameravamo gnojiti, je treba galico po vrhu zemlje raztrositi in globoko podkopati, ali pa napravimo okoli trte več lukenj, kamor galico nasujemo. Luknje ostanejo čez zimo odprte, da se galica pri zimski mokroti raztopi in gre bolj globoko v zemljo.

Spomladi ali pa poleti nam poleg Rasigijeja preostajajo še naslednji načini porabe železne galice: Bledé trte lahko zalijemo s 3 % raztopino zelene galice (3 kg na 100 l vode), ali jih pa poškopimo z 1 do 2 % raztopino, kar pa vršičke nežnih trt (n. pr. portugalk) rado nekoliko opali, ali pa, da rezne plošče (odreze) na mladikah, zalistnikih itd. pri poletnem obrezovanju (mandanju) takoj namočimo s 3 do 5 % raztopino zelene galice, slično kakor pri jesenskem obrezovanju na trtnem lesu.

Bohuslav Skalický.

Poučilo, kako je vinogradnikom ravnati s trtami, ki so bile po toči poškodovane.

Ker je ravnokar v nekterih krajih naše dežele toča vinograde močno poškovala, daje podpisani

*) Tvorница G. Winiwarther v Gumpoldskirchenu pri Dunaju prodaja galico v množinah od 50 kg naprej po 5. vin. kilogram.

vinogradnikom navodilo, kako je s takimi trtami ravnati.

Če toča pobije, je predvsem treba takoj z galico poškopiti, nato pa kakih 8 do 10 dni počakati, da se po njej napravljena škoda v polni meri pokaže.

Potem je treba trte dobro pregledati in na naslednji način z ostrim nožem obrezati:

1. Vse močno ranjene ali zelo razkosarjene liste je porezati.

2. Na šparonih ali napnencih je pustiti samo one mladike, ki imajo še kaj ohranjenega grozdja na sebi, druge pa odrezati. Mladike z grozdem se skrajšajo za toliko, kolikor je nujno treba. Najbolje je, če ostanejo nad zadnjim grozdom še trije do štirje listi. Izrasli zalistniki se priščipujejo za prvim ali drugim listom.

3. One mladike, ki stoje na reznici (palcu ali šcapu) ter imajo dati les za napravo reznice ali šparonov v prihodnjem letu, je treba posebno skrbno obrezati in ohraniti, ker je drugače tudi trgategov prihodnjega leta izgubljena.

Če so takim mladikam samo vršički odbiti, odrežemo le najbolj poškodovani del ter gledamo, da ostane na koncu kak zalistnik, ki takoj naprej rase in nadomestuje trti odbiti vršiček. Ostale zalistnike priščipnemo za drugim listom, ker morajo ti listi namesto odbitih glavnih listov trtni les rediti.

Če so pa te mladike tako pobite, da je le njih spodnji del ohranjen, jih moramo tako obrezati, kakor po navadi pri spomladnem obrezovanju, to je na palce (ali šcape) dveh do treh zdravih očes.

Ta očesa poženejo in dajo tak les, kakor na pr. letos na zeleno cepljene trte.

Vse druge, trti nepotrebne mladike odrežemo, da gre živež le v one, ki jih rabimo za prihodnje leto.

Če pa toča še toliko mladik na trti ne pusti, da bi iz njih napravili reznice ali palčke, moramo shraniti in rediti dve do tri mladike, ki po navadi poženejo iz starega lesa.

4. Pri vsem tem delu pa moramo za to skrbeti, da tiste mladike, ki so na trti ostale, ohranimo zdrave ter da njih les dobro dozori.

Treba je torej vezati kmalu in večkrat proti peronospori (z galico) škropiti in meseca septembra vsako mladiko za tretjino skrajšati.

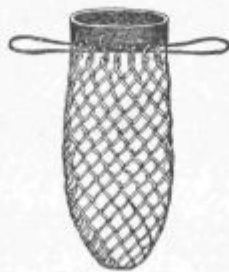
Bohuslav Skalický.

Kmetijske raznoterosti s podobami.

Da konj med vožnjo jezika vun ne moli.

Mnogo konj ima razvado, da na potu med vožnjo ali ježo jezik vun mole. Ta razvada se zabrani, če se konju čez gobec natakne mrežasta vrečica, kakor jo kaže podoba 71. Take vrečice se dobivajo pri tvrdki Waldek & Wagner v Pragi, Příkopy.

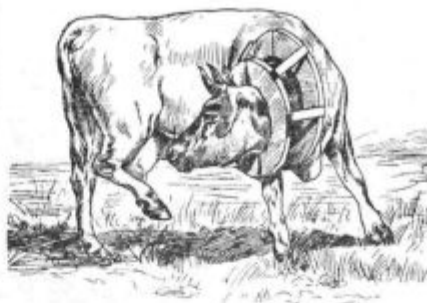
y.

Podoba 71.

Proti samosesanju krav.

So krave, ki imajo razvado, da v hlevu ali na paši same sebe sesajo. Ta razrada se odpravi, če se

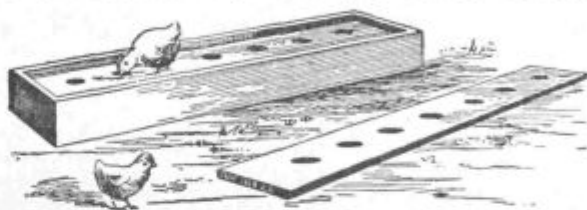
Podoba 72.

kravi dene okoli vratu ovratnik, ki obstoji iz dveh lesenih kolobarjev, ki jih prečnice tako narazen držijo, da krava ne more toliko vratu skloniti, da bi dosegla vime. Vsak kolar ali mizar, pa tudi vsak gospodar, ki je količkaj zmožen mizar-skega dela, more po podobi 72. narediti tak ovratnik.

y.

Napajalnik za piščeta.

Podoba 73. kaže napajalnik za piščeta, ki je tako narejen, da živalce ne morejo vode ponesnažiti in tudi ne v vodi utoniti. Napravi se prav lahko. V leseno ali

Podoba 73.

lončeno plitvo posodo se nalije vode in nanjo se položi deska s primernimi luknjicami, ki na vodi plava.

y.

Špargljeva muha.

Špargljeva muha (trypeta poeciloptera), ki nam jo kaže podoba 74., je huda špargljeva škodljivka. Njena ličinka navrtava špargljeve poganjke meseca maja ali junija in se zajeda vanje od zgoraj navzdol in končno se v njih spodnjem koncu zabubi. Napadeni poganjki se krivijo, rumenijo in končno usahnejo. Da se zalega uniči, je napadene poganjke globoko pri tleh izravati in sežgati.

Podoba 74.

y.

Zalivanje setev finega semena.

Kadar sejemo prav fino seme, n. pr. tobak, begonijo, in bi ga radi zalili, ga ne smemo močno z vodo zaliti, ker potem pride pre-globoko v zemljo in zato ne skali. Vodo moramo v tem slučaju čez posejano seme prav drobno razpršiti. Če nimamo v to svrhu potrebne

Podoba 75.

priprave, potem nam služi navadna v vodi zmočena krtača, in z njo pršimo vodo na seme kakor kaže podoba 75. Tudi priporočajo v cvetličniku posejano seme najprej pokriti s pivnim popirjem in potem vodo čez popir poškopiti.

y.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 211. V mladem smrečnem nasadu sem letos opazil, da so smreke na vrhovih objedene ter so take, kakor bi bile požgane. Poslal sem Vam nekaj tako poškodovanih vrhov, kjer se nahajajo neki izrastki. Posebej sem Vam poslal neke živalce, ki sem jih na teh smrekah nalovil ter jih dolžim popisane poškodbe. Kaj povzroča to bolezen smrek in kako jo zatrem, ker se bojim, da se bolezen razširi tudi na sosedne gozdove? (M. Ž. v Š.)

Odgovor: Bolezen Vaših smrek povzroča smrekova ušica (*Chermes abietis*), ki dela na smreki zelene, češarkom podobne nakaze ali hrge, ki pa pozneje porjave. Spomladi zabode smrekova ušica svoje sesalke v popek, pije sok, in ko se je nekolikokrat prelevila, dorase. Zdajci znese ondi kupček rumenih, na tankih nitkah nasajenih jajčec. V tem se je začel razvijati brst, ušica pa napada v njem iglico za iglico, in namesto da bi se brst razvil, naredi se od njega poprej omenjena nakaza, ki je češarku podobna hrge ter ima navadno na konci šopek iglic. Med tem je stara uš pečinila, iz jajec so se pa izvalile mlade, ki gredo na hrge in se kolikor mogoče globoko vanjo zarijejo. Tu ostanejo tako dolgo, da so malone dorasle. Hrga je v tem tudi dozorela ter se po luskah razpokala. Sedaj ušice prilezejo na dan, se zadnjikrat prelevijo ter se meseca julija ali avgusta izpremene v krilate ušice. Krilate ušice se zaplode, odlože svoja jajca na vejice in iglice, potem pa poginejo. Iz teh jajec izvalivše se ušice prezimijo in plode drugo leto rod naprej, kakor je bilo zgoraj povedano. Ušica najrajša napada mlade smreke in povzroča zastajanje rasti, zlasti je ušica škodljiva smrekam s slabo rastjo in na slabi zemlji. V dobri zemlji premaga drevo naposled uš, a v rasti je vendar zaostalo. Drugega se proti smrekovi ušici pač ne da storiti, kakor da se odstranijo in sežgo hrge spomladi in v pričetku poletja, dokler niso regnile, to je, dokler so mlade ušice še notri. Iz svoje izkušnje Vam moremo prav tople priporočiti pognojitev mladega nasada jeseni s Tomasovo žlindro in s kalijevo soljo, ki izredno močno vzbuja bohotno rast mladih smrek.

Vprašanje 212. Če kupim kako še tako dobro kravo, ki je pri prejšnjem gospodarju imela n. pr. 10 l mleka, pri meni ga ne bo imela niti 2 l na dan, in to navzlic temu, da je krava vedno v hlevu. Zakaj krava pri meni mleko izgubi in kako odpomorem tej nepriliki? (Š. O. v P.)

Odgovor: Da krave pri Vas izgubljajo mleko, moreta biti dva vzroka. Prvi vzrok je vznemirjanje in razburjanje krav v Vašem hlevu po kaki živali, ki jo nadleguje, kadar ni nikogar v hlevu, zlasti ponoči. Vsled takega vzne mirjanja krava prav lahko pride ob večino mleka ali ob vsega. Lahko so n. pr. kače vzrok; odtod tudi neutemeljena pravljica, da kače kravo sesajo, oziroma mleko pijejo, kar je vse popolnoma neresnično. Tudi podgane, ki se po hlevu drviijo, morejo biti vzrok; enako velja tudi o podlasi in kuni, zato Vas opozarjamo na odgovor v listnici uredništva v tej številki. — Drugi vzrok, da pri Vas krave ne uspevajo in izgubljajo mleko, more biti neprimerna krma. Pri Vas na Kočevskem je to nekaj običajnega, kajti vsa tuja živina le slabo uspeva, dočim živina domače reja za silo uspeva, ker je vajena tamošnjih razmer. Na Kočevskem je silno pomanjkanje rudninskih redilnih snovi v zemlji in v krmi, zato imate pičle pridelke na njivah in na senošetih in slabe uspehe v hlevih. Dokler ne boste uvedli umnega ravnanja z gnojem in zlasti ne boste ujeli in porabili vse gnojnice ter se ne boste v zadostni meri posluževali fosforovih in kalijevih umetnih gnojil, toliko časa ne pridete pri Vas s kmetijstvom nikamor naprej. Tarnati čez slabo kočevsko zemljo ni upravičeno; izsesali ste jo sami in sami jo morate popraviti.

Vprašanje 213. Tu imamo mnogo travnikov, ki imajo pod gorenjo plastjo nepredorno ilovnato plast, in ker nimajo za vodo odtoka, zato so ti travniki spomladi in jeseni večkrat preplavljeni, dajejo kislo seno in mestoma celo prav malo. Vsled krajevnih razmer ni mogoče vodi priskrbeti zadostnega in rednega odtoka. Da bi svoj travnik zboljšal, se mi svetuje, naj ga precej po prvi košnji pognojim z umetnim gnojem, zato vprašam, katero umetno gnojilo naj poskusim in v kakšni množini? (G. O. na B.)

Odgovor: Poznamo Vaše travnike, ki ne dajejo malo in kislega sena samo zaradi preplavljanja spomladi in jeseni, kar bi ne škodilo veliko, temveč zato, ker imajo travniki vsled nepredorne spodnje plasti vedno talno vodo in so torej takorekoč močvirni. Taki travniki se z nobeno drugo rečjo ne dajo popraviti, kakor edinole z osušenjem. Če bi vsi posestniki skupaj naredili melioracijsko zadruho, dobili bi znatno državno in deželno podporo ter bi lahko svoje travnike osušili in jih desetkrat več vredne naredili kakor so sedaj. Odtok vodi narediti bi ne bilo težko. Poskusite sicer z gnojitvijo sedaj po prvi košnji in vzemite na oral 300—400 kg rudninskega superfosfata ter 100 kg kalijeve soli. Nekaj uspeha gotovo dosežete, vsaj več utegnete pridelati, dasi bo seno še vedno kislo. Priporočamo Vam močno apnjenje, ker apno zemljo razkraja in veže talne kisline; poleg tega morate skrbeti za zadostno gnojenje z gnojnicjo in jeseni s Tomasovo žlindro in s kalijevo soljo. Voda Tomasove žlindre ne odplavi. Prezračevanje kisljih tal je samobesbi umevno in se doseže z močnim prebranjevanjem spomladi.

Vprašanje 214. Pri nas je udomačeno mnenje, da se prvo leto ne sme gnojiti s hlevskim gnojem travi in lucerni, češ da to rastlinam škoduje. Ker zaradi pomanjkanja gnoja ob setvi nisem mogel gnojiti in bi rad jeseni, oziroma pozimi pognojil, zato vprašam, če smem prvo leto travi in luceni gnojiti? (F. S. v M.)

Odgovor: Omenjeno mnenje, ki pri Vas vlada, je popolnoma neutemeljeno, in ni vzroka, da bi ne smeli gnojiti že prvo leto vsejani travi ali lucerni.

Vprašanje 215. Od aprila tega leta sem so bila šestim koki am podložena jajca, a nobena koklja ni izvalila niti enega piščeta, dasi so bila vsa jajca popolnoma sveža in komaj po par dni stara. Še nikdar nismo imeli take neprilike, zato vprašam, kaj more biti temu vzrok? (J. Ž. v S.)

Odgovor: Če so bila jajca sveža in se navzlic temu ni nobeno pišče izvalilo, potem more biti vzrok edino le ta, da jajca niso bila oplodena. Da so bila jajca neoplodena je vzrok premlad ali sploh zanič petelin, ali pa so kokoši vsled plemenjenja v sorodstvu in, celo če jim je tudi petelin soroden, nezmožne znesti jajca, ki so sposobna za podlaganje.

Vprašanje 216. Kupil sem letos vinograd z lepim trsom, ki ni na ameriški podlogi. Ljudje so mi pravili, da trte v tem vinogradu sicer vsako leto lepo nastavijo, a grozdja je potem vendarle malo. Tudi letos je trsje lepo nastavilo, in vendar se bojim, da bo ob trgatvi malo pridelka, kajti grozdičevje se namreč noče nič prav razcveteti in na mnogih krajih je takšno, kakor sem Vam ga poslal na ogled. Kaj je temu vzrok in kako bi bilo od pomoči? (A. B. v V.)

Odgovor: Posalno cvetje, oziroma zarod, nam je došel popolnoma posušen in se ne da iz njega nič sklepati. Če Vaše trte lepo nastavijo, a slednjič slabo obrode, more biti temu vzrok slaba zemlja, ki nima v sebi dovolj potrebnih, zlasti rudninskih redilnih snovi, vsled česar trta ne more iz cvetja razviti jagode. Drugi vzrok more biti, in najbrž bo pravi, da so v Vašem vinogradu večinoma take trsne vrste, ki so oprhljivke. Zakaj take trte ne obrode navzlic

lepemu cvetenju, morete posneti iz spisa „Trtni cvet“, ki smo ga objavili v 11. številki letošnjega „Kmetovalca“.

Vprašanje 217. Čujem, da ponekodi **meseca junija ali julija prirezujejo na pritličnem drevju poganjke**, zato vprašam, če je tako ravnanje koristno ali celo potrebno? (A. J. v K.)

Odgovor: Pri umnem vzgajanju in ravnanju z oblikanim pritličnim drevjem ni poletno obrezovanje, oziroma obščipavanje, le koristno, temveč tudi potrebno. Kdaj, zakaj in kako je pritlično drevje poleti obščipavati, je predmet daljše razprave, in to delo ni različno le pri posameznih plemenih sadnega drevja, temveč se tudi razlikuje pri posameznih vrstah enegainistega plemena, kajti skoraj vsaka vrsta ima drugačno rast, ima različne pogoje za razvijanje lesnega in rodnega popja, kar je zopet vse zavisno od zemlje in podnebja. Vzgojanje in ravnanje s pritličnim drevjem je takorekoč veda sama zase.

Vprašanje 218. **Imam kravo, ki ji skoraj vsak mesec vime oteče** in pri tem izgubi večino mleka, kar ga pa ostane je skoraj popolnoma zasirjeno, gosto in neokusno. Krava je drugače prav ješča, le blato je vodeno. Kaj je temu vzrok in kako odpravim to nepravilno? (M. O. v B.)

Odgovor: Bolezen na vimeni in na mleku vsekako povzroča gliva, ki se je v Vašem hlevu vgnezdila in ki prihaja iz stelje skozi seske v vime. Dokler dotične glive z razkužitvijo hleva ne zatrete, toliko časa se bo krava vedne okuževala. Poznamo Vaš hlev, ki se prav gotovo ne bo dal razkužiti, dokler ga ne predelate, t. j. dokler ne naredite tlakanih in nepredornih tal z rednim odtokom gnojnice, ker le tak hlev se da temeljito razkužiti in le v takem hlevu je mogoče gnoj sproti izkldavati in živini nastiljati z zdravo in snažno steljo. Ker pa vodeno blato vsekako kaže, da je krava navzlic dobremu teku vendar morda bolna, zato Vam priporočamo poklicati živinozdravnika, ki bo vse okoliščine upošteval in Vam bo dal končno pravo navodilo, kar nam ni mogoče, ki ne poznamo vseh razmer.

Vprašanje 219. **Kako ohranim okajeno suho meso čez poletje sočno**, ker se mi v shrambi prosto viseče silno posuši? (L. M. v M.)

Odgovor: Če je shramba za suho prekajeno meso zračna, potem seveda ostane meso zdravo, a se močno posuši in izgubi potrebno sočnost. Če je pa shramba premalo zračna in vlažna, potem sicer ostane meso sočno, a se pokvari. Priporočamo Vam prekajeno meso zaviti v popir, ki se s sukancem ali z motvozom okoli mesa priveže, in tako zavito meso potem vložiti med šotni drob. Šota razkužuje in prepreči kvarjenje in usmratenje prekajenega mesa ter zadržuje izhlapevanje vode, vsled česar meso ostane sočno.

Vprašanje 220. **Imam polovnjak petijota**, ki ga mislim sedaj tretjič pretočiti, in da bo bolj močan, mu dodati nekaj špirta. **Ali bi bilo varno petijot sedaj pretočiti in mu špirta dodejati in koliko na 100 litrov?** (J. Ž. pri Sv. T.)

Odgovor: Če je petijot čist in dober ter nima na dnu blata, potem je pač pretakanje sedaj tretjič odveč. Razkrojeno blato v petijotu se more v vročini dvigniti in vsvo pijačo pokvariti, a to bi se bilo zgodilo že spomladi, precej, ko je gorko vreme nastopilo. Špirta seveda morete dodati, in sicer 1, 2 ali 3 litre na hektoliter in sicer tem več, kolikor močnejšo hočete imeti pijačo. Vzeti je čist, rafiniran špirt, brez tujega okusa, kakor se rabi za napravljavanje navadnega žganja.

Vprašanje 221. **Po naših lokah teče potok, poln raznih rib in rakov.** Ribištva v tem potoku se lasti najemnik ribje lovi, ki ima veliko vodo za ribištvo v najemu, navzlic temu, da ne plačuje najemščine za ribjo lov v našem potoku, ki je vpisan v posestno polo upravičencev naše soseske. **Ali ima ribič prav, oziroma, mu li smemo braniti ribariti po našem potoku?** (I. Ž. v V.)

Odgovor: Ribarske vode so glasom ribarskega zakona z dne 18. avgusta l. 1888. razdeljene v ribarske okraje ter ima vsak okraj oddeljeno svojo vodo, ki ji pripadajo vsi pritoki, ki so med seboj v zvezi. Pri Vas obstoji prav gotovo tudi poseben ribarski okraj, in k temu pripada tudi potok, ki o njem vprašujete. Če se lastnik ali najemnik tamošnjega ribarskega okraja lasti ribje lovi Vašega potoka, je k temu po zakonu upravičen, in četudi je potok zasebna last tamošnjih posestnikov, vendar zato še nimajo pravice do ribarstva.

Vprašanje 222. **Pri nas znaša najemščina za lov sedaj 400 K, dočim je poprej vrgla le 140 K.** Zemljiščni posestniki zahtevajo razdelitev lovske najemščine, k čemur so po zakonu upravičeni. **Vsled tega občina izgubi dohodek in bo morala povišati občinske doklade.** Ker zemljiščni posestniki dobijo svoj delež od lova, zato bi bilo upravičeno povišane občinske doklade razdeliti samo na zemljiški davek. **Ali se smejo v takem slučaju večje občinske doklade razdeliti samo na zemljiški davek in ne na hišnorazredni in obrtni davek?** (A. Ž. v L.)

Odgovor: Vaše mnenje je popolnoma napačno. Lovska pravica na tujem svetu je enkrat za vselej odpravljena, kajti divjačina je tistega, na čigar svetu se nahaja, in je prvrzprav pridelek zemljišča. Pač sme le tisti lov sam zvrševati, ki ima vsaj 200 oralov skupnega sveta, manjši deli se pa dajo kot občinski lov v zakup, in sicer zaradi umnega zvrševanja lova. Iz tega sledi, da je zato razdeliti občinsko najemščino za lov, ker je ta nekak dohodek iz zemljišča. Če bi torej občina rekla, Vi zemljiški posestniki imate tako dohodek od lova, zato plačujte večje občinske doklade, bi bilo to popolnoma neutemeljeno in silno krivično. Najemščina za lov je dohodek zemljišča in ga je v tisto vrsto staviti kakor vsak drug obdavčni dohodek. Iz tega sledi, da se občinske doklade smejo enakomerno na ves neposredni davek naložiti, zato bi bila izjema, kakršno Vi nameravate, nezakonita.

Vprašanje 223. **Ali rudninski superfosfat, ki se z njim gnoji ajdi, še kaj koristi rastlinam prihodnje leto?** (I. U. v I.)

Odgovor: Prav gotovo ne porabi ajda vse fosforove kisline, ki pride s superfosfatom v zemljo, in ostanek pride zato v prid rastlini, ki za ajdo sledi. Zemlja ima lastnost, da fosforovo kislino pridržuje, in se torej ni bati, da bi jo čez zimo dež in snežnica odplavila.

Vprašanje 224. **Ali priporočate gnojiti travnike z rudninskim superfosfatom, ki so bili poprej večkrat gnojeni z drugimi umetnimi gnojili?** (I. U. v L.)

Odgovor: Zato, ker so bili travniki poprej gnojeni z drugimi umetnimi gnojili, n. pr. s Tomasovo žlindro, kostno moko itd., ni ovire, da bi jih sedaj ne gnojili z rudninskim superfosfatom. Poglavitno je, da se zemlji da fosforove kisline, in je vseeno, s kakšnim gnojilom se to namerava, če je le zemlja za dotično gnojilo primerna. Na peščenih, rahlih tleh n. pr. superfosfat bolje vpliva, kakor kakšno drugo imenovanih fosforovih gnojil.

Vprašanje 225. **Poslal sem Vam vzorec od odcvetelega trsnega zaroda, ki ima rjave jagode in deloma gnile reclje.** V vinogradu je 6 trt s tako bolnim grozdem. **Kakšna bolezen je to in kako naj jo zdravim.** Pristavim naj, da ne utegne biti peronospora, ker je drugače ves vinograd zelo zdrav? (F. P. v P.)

Odgovor: Poslano grozdje smo izročili v pregled c. kr. postaji za varstvo rastlin na Dunaju, in ta je sporočila, da se na grozdju ni našla nobena gliviška bolezen in da na podlagi poslanega vzorca ni mogoče dognati vzroka kaki bolezn. — Po našem mnenju utegne biti vzrok vremenski vpliv ali pa nepravilen tok soka v trti vsled pokvarjenja

korenin ali pa kakega drugega trsnega dela. Premočno žveplanje v nepravem času tudi more posamezne jagode pokvariti.

Vprašanje 226. Konj, ki sem ga kupil na Ogrskem, vselej zjutraj, kadar vstane, drži zdaj to in zdaj zopet drugo zadnjo nogo skrčeno kvišku, kar traja kaki dve uri. Odkod prihaja to, in če je konj bolan, kako naj ga zdravim? (I. Ž. v V.)

Odgovor: Konj ima vsekako zastarano bolezen v kitah zadnjih nog, in kadar vstane, so kite napete, ga bole, in konj skuša bolečine olajšati z dviganjem zadnjih nog, vsled česar so kite manj napete in zato ne bole. Zdravljenje tako bolnega konja je odločno prepustiti le večjemu živinozdravniku, zato Vam ne moremo svetovati.

Vprašanje 227. Pri nas se ravnokar vrši delitev skupnega pašnika, in jaz sem izvoljen za cenilca. Kot tak moram ves dan hoditi z zemljemerem, dasi prav nič ne utegnem, kajti nikogar nimam, ki bi me doma nadomestoval. Ali se morem odpovedati poslu cenilca in po katerem potu? (I. Ž. v V.)

Odgovor: Izvolitev za cenilca pri razdelitvi skupnih posestev ni državljanska naloga, da bi se moglo koga siliti, da bi jo moral prevzeti, zato lahko kar kratkim potom odklonite izvolitev in Vam sploh ni več treba blizu priti. Merodajni krogi morajo poskrbeti potem za drugega cenilca.

Kmetijske novice.

Izpitni na družbeni podkovski šoli so se vršili 27. in 28. junija t. l. Izpit je naredilo 9 učencev, ki so tudi naredili skušnjo iz mesogledstva. K izpitu je došlo tudi 10 kovaških mojstrov, oziroma kovaških pomočnikov, ki niso obiskovali šole; izmed teh jih je le 8 prestalo skušnjo z zadostnim uspehom. Učenci podkovske šole kakor tudi k izpitu prijavljeni kovači so bili sicer večinoma Kranjci, vendar je bilo med njimi več Štajercev, Korošcev, Goričanov in 1 Hrvat.

„Snujmo vinarske in sadjarske zadruga“ je naslov drobni knjižici, ki jo je ravnokar izdala in založila „Zadružna zveza“ v Celju, kjer se ta knjižica brezplačno dobiva. Novo knjižico tople priporočamo zavednim vinščakom v vseh slovenskih vinorodnih pokrajinah, ki imajo namen in dobro voljo kaj storiti v občini blagor.

Zakon proti ponarejanju vina je dobil najvišje potrjenje. Če smo v zadnji številki „Kmetovalca“ nasprotno poročali, so bili temu vzrok napačni časnikiški viri. Ravnokar se pripravljajo izvršilne naredbe k temu zakonu, glede katerih bodo za mnenje vprašani kulturni sveti, kmetijske družbe in trgovske zbornice. O zakonu samem bomo svoječasno še več poročali, danes le omenjamo, da bodo nastavljeni posebni kletarski nadzorniki, ki bodo pomagali strogo izvrševati predpise novega zakona.

Veterinarski svet pri kmetijskem ministrstvu. Stem, da se je ugodilo zahtevi kmetovalcev, da se podredi oddelek za veterinarne zadeve kmetijskemu ministrstvu — deslej je bil v ministrstvu za notranje zadeve — je kmetijski minister tudi odločil, da se sestavi državni veterinarski svet, ki bo v vseh živinozdravstvenih zadevah imel služiti mu kot svet pri njegovih veterinarskih zadevah. V veterinarski veliki svet je minister pozval po predlogih c. kr. kmetijskih družb zastopnike vseh dežel. Za Kranjsko je pozval podpredsednika kmetijske družbe g. Povšeta. Dne 28. junija se je ta svet sestavil pod predsedstvom kmetijskega ministra. V izvršilni odbor, ki je stalen svet, so zastopniki po skupinah izvolili sedem odbornikov; iz skupine južnih dežel (Kranjsko, Goriško, Tršaško-Istra in Dalmacija) je izvoljen

poslanec Povše. Tako izvoljena sedmorica stalnega odbora si je za predsednika izvolila poslanca Povšeta, za podpredsednika gališkega poslanca dr. viteza Kozlowskega, za glavnega poročevalca viteza Hohenbluma. Temu stalnemu odboru bo poljedelski minister vse zadeve, tiče se živinozdravstvenih naredeb, dajal v posvet. Pozdravljati je to ustanovitev, ker bodo mogli kmetovalci ministru izraziti svoje želje in zahteve. Složno delo veterinarstva s kmetijstvom bo gotovo obrodilo lep sad.

Družbene vesti.

** Trimesečni mlekarški tečaj, ki ga je priredila naša družba na Vrhniki, je bil 7. t. m. slovesno zaključen s kratkim izpitom, kjer so bili navzoči: zastopnik c. kr. dež. vlade c. kr. vladni svetnik g. pl. Laschan, zastopnik deželnega odbora in kmetijske družbe družbeni podpredsednik g. komercialni svetnik Povše, zastopnik Zadružne zveze, nadalje predsednik kranjske trgovske zbornice g. Lenarčič, predsednik mlekarške zadruge g. Tršar ml. in še drugi odličnjaki. Voditelj tečaja potovalni učitelj za mlekarstvo g. Legvart je pričel izpit s primernim nagovorom na navzoče zastopnike uradov in korporacij ter je podal kratko sliko o načinu prireditve in izvršitve ml-karskega tečaja. Ob tej priliki je zlasti tople zahvalil mlekarško zadrugo na Vrhniki, ki je z izredno požrtvovalnostjo pomagala prirediti mlekarški tečaj ter je dala svojo krasno novo mlekarstvo na razpolaganje za učilo in za stanovanje udeležencem tečaja. Kratek izpit je svedočil, da je vodja tečaja dosegel nepričakovano velik uspeh v vežbanju udeležencev, bodisi s teoretičnega kakor s praktičnega stališča. Udeležencev je bilo 16, ki so bili vsi prav marljivi, in tako je dobilo naše mlekarstvo 16 strokovno izvežbanih moči, ki bodo gotovo veliko pripomogle k nadaljnjemu razvoju našega mlekarstva. — Na dan izpita je bila tudi slavnostna otvoritev nove zadružne mlekarne na Vrhniki, ki je danes ne le najlepša na Kranjskem, temveč na vsem avstrijskem jugu. Dopoldne ob devetih je vrhniški g. dekan mlekarstvo blagoslovil in popoldne je bil slavnostni banket, kjer se je izreklo mnogo napitnic v prospanje novega podjetja in v pohvalo možem, ki so dovršili krasno delo za občini blagor. Največ zaslug za vrhniško mlekarško zadrugo in pri stavbi nove mlekarne ima pa odločno načelnik zadruge g. Tršar ml., in če tega vzornega moža stavimo v zgled našim gospodarjem, vršimo le svojo častnikarsko dolžnost, če ga pred vsem svetom zasluženo poslavimo.

** Izvirno seme prave sive francoske ajde je družbi pošlo, zato več ne sprejema naročil na to seme.

** Trtnih škropilnic ima družba le še prav malo v zalogi, in sicer vrste „Hero“, ki se ji da izsneti sesalnica ter stane komad 30 K. Tudi je še nekaj škropilnic za sadno drevje ter visoke latnike „tirolske sestave“, komad po 35 K na razpolago. Ko poidejo te škropilnice, jih družba ne bo več naročala, ker so vsled podraženja bakra tudi škropilnice za 25% v cenil poskočile. Kdor torej škropilnico potrebuje, naj si jo nemudoma naroči.

** Lanene tropine, ki so najboljša močna krma, bo družba na večstransko izraženo željo imela odslej naprej vse leto v zalogi, na kar posebno opozarjamo naše gospodarje. Lanene tropine niso le dvakrat tako redilne kakor najboljši otrobi, ampak imajo vrhutega v sebi veliko rudninskih redilnih snovi, zlasti lahko prebavnih fosforovokislih spojin, in so zato iz zdravstvenega ozira zelo priporočene, posebno za plemensko in mlečno živino, za teleta žrebeta in mlade prasičke. Pri mladih živalih lanene tropine pospešujejo razvoj okostja in hitro rast. Odslej moremo lanene tropine ceneje oddajati, in sicer 100 kg po 18 K z vrečami vred.

Te tropine se oddajajo le v vrečah po 50 ali 100 kg. Napram današnji visoki ceni otrobov živinorejcem veliko bolj kaže pokladati namesto njih lanene tropine, ne glede na boljše učinke tudi z gospodarskega stališča, kajti s $\frac{1}{2}$ kg lanenih tropin se na cenejši način doseže večji učinek kakor s celim kg otrobov.

**** Umetna gnojila za ajdo,** zlasti rudninski superfosfat, prosimo gg. ude pravočasno naročiti, ker bo družbi le tedaj mogoče točno postreči; kajti ob času setve se naenkrat nakopiči toliko naročil, da jih ni mogoče obratno zvršiti. Pa tudi tvornice ne morejo vsem zahtevam ustreči, če se naenkrat veliko zahteva. Prosimo gg. ude, naj to upoštevajo in naj ne čakajo do zadnjega dne, kajti po sedanjih izkušnjah bo letos družba v teku kakih 14 dni morala razposlati okoli 50 vagonov superfosfata, in če ne bomo imeli pravočasno naročil v rokah, pride v zadrego tvornica in v led tega tudi družba. Prosimo torej!

**** Oddaja kos.** Družba oddaja letos, kakor vsa zadnja leta, in ima že v zalogi za svoje ude posebno narejene kose iz najboljšega avstrijskega jekla, in sicer v isti kakovosti kakor lansko leto. — Kose so ravne, pri peti širje, in pete so tako postavljene, kakor jih žele naši kosci. Družba je dala napraviti obliko, ki je sicer enotna, ki pa po možnosti ustreza različnim željam posameznih pokrajin vse dežele. Na pogosto izraženo željo po trših kosah smo letos naročili trše kaljene kose. — Vse kose so že obrušene, da se hitreje sklepljejo. Koso more vsakdo izbrati ter tako, ki ima kako napako, ki jo je zakrivila tvornica, zameniti. — Vsaka kosa ima vtisnjeno družbeno ime. — Ker se zaradi visoke poštnine pošiljatev posameznih kos preveč podraži, zato priporočamo skupno naročanje potom podružnic, in sicer če le mogoče vsaj 10 kos skupaj.

Cene kosam so naslednje:

Dolgost v pesteh:	6	6 $\frac{1}{2}$	7	7 $\frac{1}{2}$	8
" " cm:	60	65	70	75	80

Cena: 80 h, 90 h, 1 K, 1 K 10 h, 1 K 20 h.

Poleg teh kos ima družba vsled večkrat izražene želje tudi v zalogi 45 cm kratke, posebno močne in široke kose za košnjo stelje in praproti v gozdu in po skalnatih tleh. Cena tem kosam je 90 h za komad.

**** Zmleto žveplo proti plesnobi na trtah** ima družba v zalogi le v najfinjši kakovosti in je vsled tega nekoliko dražje, se ga zato $\frac{1}{4}$ manj porabi in je jačje v svojem učinku. To „ventilirano“ žvepleno moko oddaja družba po 18 K 100 kg, in sicer v vrečah po 50 kg. Podružnice, ki skupno naroče žvepleno moko, jo dobe voznine prosto, kakor modro galico.

Prave bergamaške osle, in sicer temnovišnjekaste, podolgem žilaste, oddaja družba po 60 h. Osle so vse enake kakovosti ter so 25 do 26 cm dolge.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dné 26. junija 1907.

Seji je predsedoval družbeni predsednik, deželni glavar g. O. pl. Detela, navzoči so bili odborniki gg.: Lenarčič, A. Pavlin Rohrman, dr. pl. Wurzbach, Žirovnik in ravnatelj Pirč.

V pričetku seje je starosta glavnega odbora, g. dr. pl. Wurzbach, čestital v imenu glavnega odbora družbenemu predsedniku na imenovanju za dosmrtnega uda gosposke zbornice državnega zbora, poudarjal je veliko čast, ki je stem zadela kranjsko kmetijsko družbo, ter ga je prosil, da deluje, kakor doslej, nepristransko za

vse stranke v korist kmetijstvu, kar mu bo na njegovem odličnem mestu še veliko laže storiti. Gospod predsednik in deželni glavar se je zahvalil za častitko in je obljubil, da tudi v bodočnosti vse sile posveti kmetijski družbi posebej in kranjskemu kmetijstvu sploh. Pristavil je tudi, da je kot kmetski poslanec od nekdanj imel v prvi vrsti kmetske koristi pred očmi. Navzoči odborniki so iskreno pritrjevali izvajanjem gospoda dr. pl. Wurzbacha in istotako v govoru gospoda predsednika. Glavni odbor je v nadaljevanju svojega posvetovanja predvsem končno uredil svoje predloge za občni zbor, ki se je vršil drugi dan, istotako je ukrenil stališče, ki ga zavzema napram predlogom posameznih podružnic in priglasišenih predlogov posameznih udov za ta občni zbor.

Prošnji imetnika subvencijskega bika, ki je neozdravno zbolel, da bi smel tega bika takoj prodati, je glavni odbor ugodil.

Na Viču v družbenem dvorcu vzgojenega bika simodolca je glavni odbor sklenil oddati na račun državne podpore prosilcu Ivanu Kavčiču v Žireh.

Vsled vprašanja c. kr. deželne vlade, je glavni odbor pritržil prošnji županstva v Postojni, da se prenese mesečni semnji od 10. na 1. vsakega meseca.

Vsled pomanjkanja delavnih sil, ki se sedaj tudi v Ljubljani in v okolici občutno kaže, morajo družbeni uslužbenci v družbenih drevnicah in na poskusnem dvorcu večino dela sami opravljati ter so prisiljeni izredno požrtvovalno delati od ranega jutra do poznega večera. Da se marljivi uslužbenci za njih požrtvovalnost odškodujejo, jim je glavni odbor sklenil nakazati primerne nagrade za obilna zvršena spomladanska dela.

Glavni odbor je dovolil družbenemu ravnatelju, da sme biti od 15. julija do konca avgusta deloma odsoten, in sicer s pogojem, da navzlic temu redno posluje in nadzira vse pisarniške posle.

Za nove ude so bili priglasišeni in je glavni odbor sprejel gg.:

Kladnik Josip, trgovec v Hotiču; Bukovec Anton, uradnik c. kr. kmet. družbe v Ljubljani; Schmidt Oton, knjigovodja c. kr. kmet. družbe v Ljubljani; Pašič Ivan, posestnik na Štrekljencu; Primožič Ivan, posestnik na Štrekljencu; Sodja Ivan, posestnik na Štrekljencu; Golobič Jakob, posestnik na Štrekljencu; Pašič Ivan, posestnik na Štrekljencu; Judnič Anton, posestnik na Štrekljencu; Pašič Ivan, posestnik na Štrekljencu; Golobič Ivan, posestnik na Štrekljencu; Mihelčič Ivan, posestnik v Brezovi rebri; Tkalčič Neža, posestnica v Brezovi rebri; Cesar Josip, posestnik v Brezovi rebri; Dajčman Ivan, posestnik na Kalu; Maver Anton, posestnik na Kalu; Drganec Josip, posestnik na Kalu; Dajčman Matija, posestnik na Kalu; Dajčman Jakob, posestnik na Kalu; Golobč Ivan, posestnik na Kalu; Konda Josip, posestnik v Gradniku; Judnič Martin, posestnik v Gradniku; Kambič Štefan, posestnik v Gradniku; Konda Jakob, posestnik v Omoti; Kambič Anton, posestnik v Omoti; Kolar Ivan, posestnik v Omoti; Ivanetič Ivan, posestnik v Omoti; Judnič Matija, posestnik v Semiču; Ogulin Matija, posestnik v Osojniku; Stariha Josip, posestnik v Osojniku; Simončič Matija, posestnik v Osojniku; Jakša Josip, posestnik v Malinah; Drganec Ivan, posestnik v Malinah; Sarha Jakob, posestnik v Prapročah; Plut Jakob, posestnik na Vrtači; Potokar Martin, posestnik v Lučah; Mohar Ivan, posestnik na Selih; Stržinar Ivan, posestnik v Bevkah; Cepon Ivan, posestnik v Horjulu; Spitzer Francišek, posestnik v Boštanju; Kajžnik Francišek, pekar na Breznici; baron Wolkenberg Artur, graščak v Puštalu; Hribar Marka, posestnik v Zgor. Tuhinju.

Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Dne 27. junija se je vršil v veliki dvorani »Mestnega doma« v Ljubljani redni občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske za leto 1906., ki se ga je udeležilo čez 200 udov iz vseh delov naše dežele. Zborovanje je vodil družbeni predsednik, deželni glavar Oton pl. Detela. Kot zastopnik c. kr. deželne vlade se je zborovanja udeležil vladni svetnik Viljem Laschan pl. Moorland, kot zastopnik deželnega odbora kranjskega pa dež. odbornik in poslanec Francišek Povše.

Otvorivši zborovanje je predsednik prisrčno pozdravil mnogoštevilno zbrano društvenike, zlasti pa navzoča zastopnika c. kr. dež. vlade in deželnega odbora, ki sta vsak v svojem delokrogu krepko podpirala družbo v njenem delovanju, za kar jima je izrekel toplo zahvalo. Iz poročila — je rekel gospod predsednik — ki ga poda ravnatelj Pirc, boste razvideli, da je delovanje družbe bilo tudi v preteklem letu uspešno in povoljno; v vseh panogah kmetijstva se je dosegel lep napredek. Družba je nabavila prav ogromno množino raznih kmetijskih potrebščin ter je podpirala delovanje podružnic, zlasti glede živinoreje, mlekarstva itd. Družba sme po pravici biti zadovoljna z uspehi ter lahko z zadovoljstvom zre na svoje 140letno delovanje. Iz skromnega početka se je razvila močna družba; iz semena, ki je veselo vzkliho, je zrastle mogočno drevo, ki razprostira svoje veje čez vso deželo. Velike zasluge za razvoj družbe so si stekle Bleiweisove »Novice«, ki so probujale in prebudile naš na od k delu in napredku. Danes je naša družba ena prvih v Avstriji. Seveda je ta mogočni razvoj bil mogoč le ob obilnih podporah države in dežele; a tudi glavnemu odboru gre zaslužno priznanje, da je požrtvovalno deloval, zlasti pa ravnatelju Pircu, ki je duša družbenemu delovanju; pohvalno pa je tudi omeniti vseh družbenih uslužbencev, ki so po svojih močeh pripomogli, da so se dosegli tako lepi uspehi. Število udov znaša danes že čez 7000, a družbeno glasilo »Kmetovalec« izhaja danes že v 8000 izvodih. Predsednik se je končno spominjal predstoječe 60. letnice vladanja našega presvetlega cesarja, ki je bil vedno krepka opora in zaščita našemu kmetijstvu, ter je zaključil govor s trikratnim »slava« cesarju Francu Jožefu. Vsi navzočni so se radostno odzvali predsednikovemu klicu ter so navdušeno zaklicali: »Slava cesarju!«

Vladni svetnik vitez Laschan se je s toplimi besedami zahvalil za prijazen pozdrav ter je v imenu deželnega predsednika pozdravil občni zbor, ki mu želi mnogo uspeha. Današnji dan — je rekel govornik — je posebnega pomena, ker obhajamo 140letnico družbenega obstanka. Če se ozremo v preteklost, moramo priznati, da je kmetijstvo lepo napredovalo; a da je napredovalo tako lepo, zahvaliti se imamo v prvi vrsti vzornemu delovanju kmetijske družbe. Hvalevredna vnema glavnega odbora in uradništva ter zanimanje podružnic pa nam je porok, da družba doseže še lepih uspehov. Dosedanji uspehi pa naj bodo bodrilo za prihodnje delovanje, ki ga bo tudi vlada po možnosti rada podpirala.

Tudi deželni odbornik komercialni svetnik Povše je izrekel zahvalo za izražene simpatije ter pozdravil občni zbor v imenu deželnega odbora. Deželni odbor dobro ve, da tvorijo kmetovalci večino prebivalstva v deželi, odkazana mu je torej pot za njega delovanje, kajti če процvita kmetijstvo, bo srečna vsa dežela. Naš kmet bide trd boj za obstanek. Govornik je omenjal zlasti pomanjkanje delavskih moči, ki se trumoma selijo v daljnjo Ameriko. Žalostne razmere v domovini, zadolženje, ki že presega meje dopustnosti, trna uš in druge nezgode povzročajo, da si tudi gospodarji onkraj morja iščejo kruha in zasluzka. Treba je torej ljudstvu vstvariti predpogoj, da vztraja v domovini. Z zadovoljstvom konstatuje, da se je zadnja leta živinoreja pričela lepo razvijati, in tudi obnovitev naših vinogradov se bliža srečnemu zvršetku. Dosegle so se ugodnejše cene za domačo živino in vinski pridelek. A treba bo še krepkega delovanja; deželni odbor bo storil svojo dolžnost ter deželnemu zboru predložil primerne nasvete v prosep in razvoj našega kmetijstva.

Ravnatelj Pirc je potem naznanil, da so svoje zastopnike pri občnem zboru zglasile kmetijske družbe v Trstu, Celovcu, Solnogradu, Dunaju, Krakovem, Zagrebu, Lincu in Lvovu. »Zadr. Zveza« v Ljubljani je poslala naslednji dopis: »Izrekamo Vam stem najsrčnejšo zahvalo za vladno vabilo k Vašemu občnemu zboru. Kakor ste gotovo iz našega vabila posneli, se vrši letos slučajno naš občni zbor tudi jutrnji dan. Iz tega razloga bo seveda nemogoče, da bi se kdo izmed našega načelstva, oziroma njega poslanec mogel udeležiti Vašega zborovanja, kar nam je ravno letos tembolj žal, ker obhajate svoj jubilej. Izvolite pa namesto osebnih udeležitev sprejeti od nas tem potom k jubileju naše naj-

iskrenejše čestitke z željo, da stopa plodonosno Vaše delovanje v prihodnje v isti smeri kot do sedaj.«

Nato je ravnatelj Pirc poročal o delovanju glavnega odbora v l. 1906. (To poročilo smo pričeli priobčevati že v zadnji številki »Kmetovalca« ter ga danes nadaljujemo).

Občni zbor je vzel poročilo z živahnimi dobro-klici na znanje, istotako tudi družbeni račun za l. 1906., ki izkazuje 804.376 K 23 h dohodkov in 744.402 K 81 h stroškov; v blagajni je torej ostalo koncem leta 59.973 K 42 h. Denarni promet družbe je znašal v letu 1806. 1.608.752 K 46 h. Družbeno čisto premoženje znaša 86.413 K 25 h. Občni zbor je obenem odobril tudi proračun za leto 1908. Če se primerjajo proračunjeni dohodki s stroški, se razvidi, da bo mogoče pokriti vse stroške s proračunjenimi dohodki in da ostane še kakih 800 K.

Nato se je prestopilo k volitvi predsednika in petero odbornikov. Deželni poslanec Ciril Pirc je ob živahnem odobravanju predlagal, naj se z vzklikom zopet izvoli dosedanji predsednik, član gosposke zbornice in deželni glavvar Oton pl. Detela. Ta predlog je bil soglasno sprejet. Živahno pozdravljen, je zavzel vnovič izvoljeni predsednik zopet svoje mesto ter je obljubil, da se bo kakor doslej tudi v prihodnje z vso vnemo potegoval za kmetijske koristi in za prosep družbe.

Tudi volitev peterih odbornikov se je z vzklikom zvršila ter so bili zopet izvoljeni gg.: Henrik baron Lazarini, graščak v Smedniku; Josip Pogačnik, posestnik v Podnartu ter državni in deželni poslanec; Viljem Rohrman, pristav kmetijske šole na Grmu; nanovo pa sta bila izvoljena gg. Frančišek Gombač, deželni komisar za vinstvo, in Andrej Kalan, kanonik in ravnatelj »Marijanišča« v Ljubljani.

(Konec prih.)

Poročilo

o delovanju glavnega odbora c. kr. kmetijske družbe kranjske v letu 1906. občnemu zboru dne 27. junija 1907.

(Dalje).

Verouk je poučeval ravnatelj Marijanišča, kjer je šola nastanjena, gospod kanonik A. Kalan. Nadalje so poučevali: človeško zdravstvo g. dr. Dolšak, živinozdravstvo gospod c. kr. živinozdravski nadzornik Pavlin in strokovnokmetijske predmete g. potovalni učitelj za mlekarstvo Legvart. Praktično so se gojenke vežbale v kuhanju, šivanju, pranju, likanju, govedoreji, prasičji reji, zelenjadarstvu, cvetličarstvu in sadjarstvu. Tudi je bil to leto, kakor običajno, praktičen mlekarski tečaj. Pri tem se je učilo, kako je ravnati z mlekom sploh, potem posnemanje mleka s strojem, izdelovanje presnega masla ter raznih vrst finega sira, ki se lahko napravljajo iz malo mleka. Skrbelo se je tudi za poučni izlet gojenk. Velika in ljubezniva naklonjenost vodstva Marijanišča in nenavadna delavnost čč. gg. sester družbi omogočuje, da šolo od leta do leta v strokovnem oziru popolnjuje; zlasti v zadnjem času so se zaradi šole izvršile izdatne preustrojitve gospodarstva v naprednem zmišlu. Družbena gospodinjstva šola ima danes poleg lepih stanovanj za gojenke in učnih prostorov, ki so preskrbljeni z zadostnimi in lepimi učili, tudi vzorna kmetijska učila za vse panoge, ki se v šoli poučujejo. Zlasti zadnji dve leti je vodstvo Marijanišča vse poskrbelo, da se je gospodarstvo sedanjim zahtevam primerno uredilo po željah kmetijske družbe, ki je v ta namen izposlovala državno podporo in po svojih strokovnjakih gledala na pravilno zvršitev. Gospodinjstva šola ima sedaj vzorne svinjake za rejo čistokrvnega angleškega prasičjega plemena, popolnoma primerno urejen goveji hlev, ki je gotovo najpravilnejši in najlepši na Kranjskem, ima velikansko vzorne kurnjake, majhen sadovnjak oblikanega drevoja ter ima od Marijanišča na razpolaganje obširen zelenjadni in cvetični vrt, kjer so tudi gorke lehe in cvetičnjaki. Družbena gospodinjstva šola je danes odločno najboljše urejena v Avstriji. Njene vzorne naprave so izborno učilo našim kmetovalcem, ki jih je že več 100 prišlo gledat in se učiti v Marijanišče.

Leta 1905. se je pouk pričel 1. oktobra in je trajal do 30. septembra 1906. Počitnic ni in se gojenke sploh vse leto ne puščajo domov. Gojenk je bilo 12, ker se jih več sploh ni moglo sprejeti. V začetku novega šolskega leta (oktobra 1906) se je priredil prostor še za dve gojenki, tako da je to šolsko leto v gospodinski šoli 14 gojenk.

6. Deželna poskusna klet v Ljubljani. Novi ameriški vinogradi, ki bodo kmalu nadomestili po trtni uši uničene stare vinograde, dajo od leta do leta več vina. To vino, ki zaradi dragih ameriških nasadov, dragega obdelovanja in sploh zaradi podraženja delavskih moči veliko več stane, kakor je stalo vino pred trtno ušjo v starih vinogradih, je treba našim vinščakom lahko in za primerno ceno v denar spraviti, če naj se jim s tolikimi žrtvami zasnovano novo vinogradništvo izplačuje. To in izpremenjene razmere v vinski kupčiji, tekmovanje s tujci itd. naloga družbi dolžnost, skrbeti za razpečevanje domačih vin, oziroma domače vinščake podpirati pri vinski kupčiji. To nalogo vršiti ni lahko, če naj se ognemo neveselih izkušenj, ki so drugod prišli do njih. Iz tega vzroka je družba pred štirimi leti osnovala v Ljubljani deželno poskusno vinsko klet, in, kakor je razvidno iz računskega zapisnika, z žrtvami, ki so za družbo naravnost ogromne. Družba k tej ustanovitvi ni dobila iz javnih zakladov nikakih podpor, a tudi zanje ni prosila, ker boče predvsem dokazati uspeh ustanovitve poskusne kleti. Ta uspeh se je jel kazati, zato je družba prosila državne podpore, ki jej je za leto 1907. tudi že prisojena in izplačana. Uspehi vinske kleti, ki ima namen širše občinstvo seznanjati z dobrimi domačimi pridelki in zanje reklamo delati ter posredovati pri vinski kupčiji, ima očiten uspeh; zato družba upa sedaj dobiti pri merodajnih krogih potrebne podpore.

7. Zalaganje poučnih kmetijskih knjig. Glavni odbor smatra za najuspešnejše sredstvo, povzdigniti naše gmotno hirajoče kmetijstvo, če se dvigne kmetijska produkcija v kolikostnem in kakovostnem oziru. V doseg tega namena je našim kmetovalcem silno potreben vsakovrsten kmetijski pouk, kamor je šteti čitanje strokovnih knjig. Takih knjig našemu kmetovalcu nedostaja, zato je glavni odbor že odnekaj priskrboval izdajo primernih kmetijskih poučnih spisov, ki so prirejeni za naše razmere. Leta 1900. je odbor pričel z izdajo »Kmetijske knjižnice« in je doslej izšlo 8 zvezkov. Poleg teh knjig izdaja odbor kratke spise z naslovom »Gospodarska navodila«, ki vsebujejo poučno tvarino o važnih gospodarskih vprašanjih. Ta gospodarska navodila, ki jih je dosedaj 10 izšlo, služijo predvsem kot odgovori na tista vprašanja od strani udov, ki se redno ponavljajo. Na ta način se prihrani družbeni pisarni spisovanje dolgih odgovorov.

8. Družbeno uradno glasilo „Kmetovalec“. Družbeni uradni list »Kmetovalec« sicer služi družbi kot uradno glasilo za prijavljanje njenih raznih razglasov, vendar je tako urejevan, da je v prvi vrsti poučen kmetijski list. »Kmetovalec« je danes najstarejši slovenski kmetijski časnik. Leta 1906. je završil XXIII. letnik ter se ga je tiskalo 7500 izvodov. Ker se je list zelo razširil, so mu čimdalje bolj dohajali inserati, in njih donesek je pokrill precejšen del stroškov za list. Zaradi nedostatnih gmotnih sredstev in zaradi varčevanja ni bilo mogoče družbi vedno, oziroma ne zadostne nagrade plačevati pridnim sodružnikom, zato jim bodi na tem mestu prizrčna zahvala za njih velike žrtve v prospeh umnega kmetijstva!

Za družabnike nemške narodnosti je glavni odbor tudi za leto 1906. na račun družbe naročil nemški kmetijski list »Oekonom«.

9. Priskrbovanje kmetijskih potrebščin družbenim udom. Družba je že pred 21 leti pričela svojim udom priskrbovati kmetijske potrebščine. Modro galico in žvepleno moko družba iz lahko umljivih razlogov oddaja tudi neudom. Priskrbovanje kmetijskih potrebščin se je sčasoma tako razvilo, da družba lahko s ponosom gleda na to svoje delo.

Družba nakupi potrebščin na debelo in v toliki množini, kolikor po svojih skušnjah meni, da bi se jih utegnulo porabiti.

Navadno sklene pogodbe za vse leto ter skrbi, da doseže kolikor mogoče nizke cene ter toliko popusta in priskrbnine, da more blago kmetovalcem oddajati po najnižjih cenah, kakršne so le pri kupovanju na debelo mogoče. Pri priskrbovanju strojev kakor tudi pri nabavi mlekarskih strojev in orodja družba ves popust prepušča naročnikom. (Dalje prih.)

St. 14.031.

Razglas.

Na podstavi zakona z dne 7. septembra 1905, drž. zak. št. 163., o odvratanju in zatiranju svinjske kuge, oziroma v izvršitev tega zakona izdanega ministrskega ukaza z dne 6. novembra 1905, drž. zak. št. 164., se v sporazumljenju s c. kr. kmetijsko družbo za Kranjsko za III. četrtletje 1907 razglašajo nastopna vrednostna tarifa, po kateri se določuje odškodnina, ki jo je plačevati po določilih navedenega zakona iz državnega zaklada za prasiče za rejo in plemenske prasiče, zaklane vsled uradnega ukaza.

Za prasiče za rejo, ki so bili vsled uradnega ukaza zaklani in zdravi spoznani, in sicer:

A. Pri prasičih za rejo deželnega plemena:

1. Prasički do 3 mesecev K 1:46	} za kilogram
žive teže.
2. Prasiči do 1 leta . . . > 1:30	
3. Prasiči nad 1 leto . . . > 1:02	

B. Pri prasičih za rejo iz križanja z angleško pasmo:

1. Prasički do 3 mesecev K 1:76	} za kilogram
žive teže.
2. Prasiči do 1 leta . . . > 1:50	
3. Prasiči nad 1 leto . . . > 1:10	

C. Pri prasičih za rejo čistega angleškega plemena (importirani ali domače reje):

1. Prasički do 3 mesecev K 2:02	} za kilogram
žive teže.
2. Prasiči do 1 leta . . . > 1:66	
3. Prasiči nad 1 leto . . . > 1:40	

Pri plemenskih prasičih, ki so bili vsled uradnega ukaza zaklani in zdravi spoznani, pride k odškodninam, dognanim po gori navedenih vrednostnih postavkih, še 25 % dodatek.

Za one prasiče za rejo in plemenske prasiče, ki se po uradnem ukazu zakoljejo, po zakolu pa na kugi bolni spoznajo, se s pridržkom določil §§ 8., 9., 10. in 14. navedenega zakona iz državnega zaklada povrne le polovica one odškodnine, ki bi se določila v slučaju, da bi bili prasiči po zakolu zdravi spoznani.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 6. julija 1907.

Listnica uredništva.

G. k. d. v. G. Dotični redilni prašek za živino ni zanič, kakor vsi enaki izdelki, in pameten gospodar ga ne rabi.

S. O. v P. Če Vi ne morete dognati, ktera žival Vaše kunce davi, moremo mi še manj. Če niso podgane, je morda podlasica ali kuna, zato je najbolje, če se obrnete do kakega izkušenega lovca, ki bo znal dotično žival zaslediti.

J. P. v V. Če ste Vi ali Vaši predniki svet uživali nad 30 let brez posebnega dovoljenja, tedaj ste ga priposestovali, vsaj služnostno pravico do porabe sveta, in na tem nič ne izpremeni eksekutivna prodaja posestva, ker se ni moglo nekaj prodati, kar ni bilo več last prejšnjega posestnika. Če imate dokaze za svojo pravico, potem katastralna mapa prav nič ne odločuje.

F. M. v S. S. Soseđa nikakor ne morete siliti, da bi Vam dovolil voziti po njegovem svetu, ker je voda pot odnesla. S sosedom se morate poravnati, ali pa pri sodišču izposlovati, da dobite pot za silo.

G. B. v M. Za vsako novo stavbo mora dati županstvo stavbinsko dovoljenje, poprej pa sklicati ogled na mesto, kamor je povabiti mejaše, ki pri tej priliki morejo dati svoje ugovore na zapisnik. Če kdo z novo stavbo komu razgled iz okna zapre, se ne dá ugovarjati, ker se ne da priposestovati pravica do zraka in svetlobe nad sosedovim svetom.